

Л.М. СТЕПАСЮК,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
М.В. КОЦЮРУБА,

студентка факультету аграрного менеджменту, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Порівняльна оцінка економічного потенціалу України та Нідерландів у сфері органічного агровиробництва

Досліджено основні аспекти ведення органічного виробництва в Україні та Нідерландах, наводиться порівняльна характеристика виробничих ресурсів та запропоновано шляхи підвищення економічної ефективності органічних домогосподарств у вищезгаданих країнах.

Ключові слова: органічне виробництво, біодинамічне виробництво, економічна ефективність, виробничий потенціал.

Л.М. СТЕПАСЮК,
к.э.н., доцент кафедры экономики предприятия,
М.В. КОЦЮРУБА,

студентка факультета аграрного менеджмента, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Сравнительная оценка экономического потенциала Украины и Нидерландов в сфере органического агропроизводства

Исследуются основные аспекты ведения органического производства в Украине и Нидерландах, приводится сравнительная характеристика производственных ресурсов, предложены пути повышения экономической эффективности органических домохозяйств в вышеупомянутых странах.

Ключевые слова: органическое производство, биодинамическое производство, экономическая эффективность, производственный потенциал.

L.M. STEPASYUK,
PhD, associate professor, National university of life and environmental sciences of Ukraine,
M.V. KOTSIURUBA,

a student of faculty of Agricultural Management of National university of life and environmental sciences of Ukraine, Kyiv

Comparative evaluation of the economic potential of Ukraine and the Netherlands in the field of organic agricultural production

Deals with the main aspects of organic production in Ukraine and the Netherlands, and also provides a comparative description of production capacities, and suggested ways to improve the economic efficiency of organic households in these countries.

Keywords: organic farming, biodynamic production, economic efficiency, production potential.

Постановка проблеми. У наш час органічне землеробство існує як альтернатива конвенційному. Сучасні ринково-економічні тенденції свідчать, що кількість органічних ферм у світі щорічно стрімко зростає. Нідерланди спеціалізуються на виробництві біодинамічних органічних продуктів із 30-х років ХХ ст., у той час як Україна почала імплементувати таку методику землеробства тільки в кінці ХХ століття. Тому досягнення високих показників економічного розвитку, шляхів підвищення економічної ефективності органічних господарств, пошук раціональних рішень для розв'язання нагальних проблем сільського господарства є основними завданнями ведення органічного виробництва.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вивченню сучасного стану та тенденцій розвитку органічного ринку в Україні та світі присвячені праці В.І. Артиша, М.В. Бородачева, Т.О. Зайчука, М.В. Капшика, Є.В. Милованова, Т.О. Чайки, Г.М. Чорного, В.О. Шлапака, М.К. Шихули, С. Паделя, Н.Х. Лампкіна, А. Паладіно та ін.

Метою статті є висвітлення особливостей розвитку органічного ринку в Україні та здійснення порівняльної характеристики економічних потужностей України та Королівства Нідерландів у сфері органічного агровиробництва.

Виклад основного матеріалу. За визначенням Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), органічне сільське господарство це виробнича

система, що підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і людей. Воно залежить від екологічних процесів, біологічної різноманітності та природних циклів, характерних для місцевих умов, при цьому уникається використання шкідливих ресурсів, які викликають несприятливі наслідки. Органічне сільське господарство поєднує в собі традиції, нововведення та науку з метою покращення стану навколишнього середовища та сприяє розвитку справедливих взаємовідносин і належного рівня життя для всього вищезазначеного [1].

Екологічне виробництво продуктів харчування є популярною та прибутковою діяльністю, прихильників якої з кожним роком стає все більше. Згідно з офіційно оприлюдненими даними останніх досліджень з питань органічної продукції провідні організації (IFOAM, FiBL, The Datamonitor Group) оцінили даний ринок у світі на рівні \$63 млрд. Деякі аналітики стверджують, що цей показник досяг рівня \$72,8 млрд. у 2013 році [2].

Екологічним виробництвом сільськогосподарської продукції та продовольства займаються близько 1,6 млн. господарств, які використовують 37,2 млн. га. При цьому понад третина виробників знаходяться в Азії, Африці та Латинській Америці. В Європі органічні сільськогосподарські угіддя займають площу 10,6 млн. га. За прогнозами, до 2014 року світове споживання органічної продукції збільшиться на 61% та досягне \$97 млрд. [2].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аналізуючи економічний потенціал Нідерландів та України у сфері органічного агровиробництва, виявлено, що економічний потенціал органічного сільського господарства – це сукупність економічних можливостей галузі органічного агровиробництва, що можуть бути використані для розв'язання конкретних соціально-економічних проблем. Він визначається розміром чистої продукції, що може бути створена в сільському господарстві і використана для забезпечення потреб суспільства.

Маючи загальну площу близько 4,15 млн. гектарів та населення 16,5 млн. осіб, Нідерланди є однією з найбільш щільно населених країн світу. Країна є другим за величиною у світі експортером сільськогосподарської продукції (за вартістю) з промисловим веденням сільського господарства та виробництва продукції у теплицях. У країні більше 50% площі суходолу (1,9 млн. га) зайнято інтенсивним сільським господарством [3].

Нідерланди також відрізняються від більшості країн Європейського Союзу тим, що у цій країні органічні фермери не отримують ніяких спеціальних субсидій, хоча вони інтенсивно співпрацюють, обмінюються своїми технологіями та досвідом один з одним, що призводить до високої продуктивності органічного сектору країни.

У 1996 році Нідерланди здійснили перехід до органічних методів виробництва. Фактично голландське фермерство повернулось до ситуації, яка існувала до початку XIX ст.: жодних синтетичних добрив, жодних пестицидів, жодних антибіотиків та стимуляторів росту, вільне утримання тварин. До того ж тваринництво успішно поєднують з рослинництвом, аби забезпечити худобу якісними кормами власного виробництва [6].

Вирощування сільськогосподарських орних культур, фруктів та овочів у відкритому ґрунті також складають значну частку голландського органічного сектору. Так, у 2010 році під органічне виробництво таких культур у Нідерландах було задіяно більше 6800 га, з яких 5000 га – органічне овочівництво, крім того, 1200 га займає органічна картопля,

600 га – органічні фрукти. Також є 120 га органічних теплиць переважно для вирощування овочів, а саме помідорів, солодкого перцю, огірків та інших овочів. Попит на цю групу органічних продуктів зростає з кожним роком.

Більше 50% всіх органічних молочних продуктів продається в супермаркетах, близько 17% – у спеціалізованих магазинах та 28% – у закладах громадського харчування [4].

Незважаючи на те що більшість продуктів органічного молочарства переробляється в Нідерландах, багато з них (особливо сири) ідуть на експорт.

Загальний обсяг виробництва і частка ринку органічного м'яса та яєць також зростає, ця тенденція не стосується лише органічної свинини. В 2010 році загальний попит на м'ясо та м'ясопродукти зріс на 11% і досяг майже 100 млн. євро.

Голландське товариство захисту тварин започаткувало спеціальне маркування для м'ясних продуктів, яке засвідчує дотримання якісних умов утримання тварин за життя [5].

Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Так, площа сертифікованих сільськогосподарських угідь в Україні, задіяних під вирощування різноманітної органічної продукції, становить більше чверті мільйона гектарів, а наша держава займає почесне двадцять перше місце серед світових країн-лідерів органічного руху. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України складає майже 0,7%. При цьому Україна займає перше місце в східноєвропейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур.

Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Хмельницькій областях. Українські сертифіковані органічні господарства

Основні статистичні дані органічного виробництва у Нідерландах та Україні

Країна	Рік	Площа земель, зайнятих під органічне с.-г., га	Частка земель органічного с.-г. від загальної площі земель с.-г. призначення, %	Кількість органічних ферм	Збут органічної харчової продукції, млн. грош. од.	Частка органічних продуктів у загальному споживанні, %
1	2	3	4	5	6	7
Нідерланди	2009	51 911	2,7	1440	647 євро	2,3
	2010	53 948	2,9	1554	752 євро	1,7/2,7
	2011	55 182	3,0	1672	881 євро	2,0
Україна	2008	269 980	–	118	–	–
	2009	270 200	–	121	–	–
	2010	270 200	–	142	–	–
	2011	270 300	–	155	–	–
	2012	278 800	0,7	164	–	–
	2013	–	–	–	–	–
Середній розмір органічного господарства в Україні, га	2008	2288				
	2009	2242				
	2010	1903				
	2011	1744			x	
	2012	1700				

* Джерело: за статистичними даними Швейцарсько-українського проекту «Розвиток органічного руху в Україні (2012–2016)».

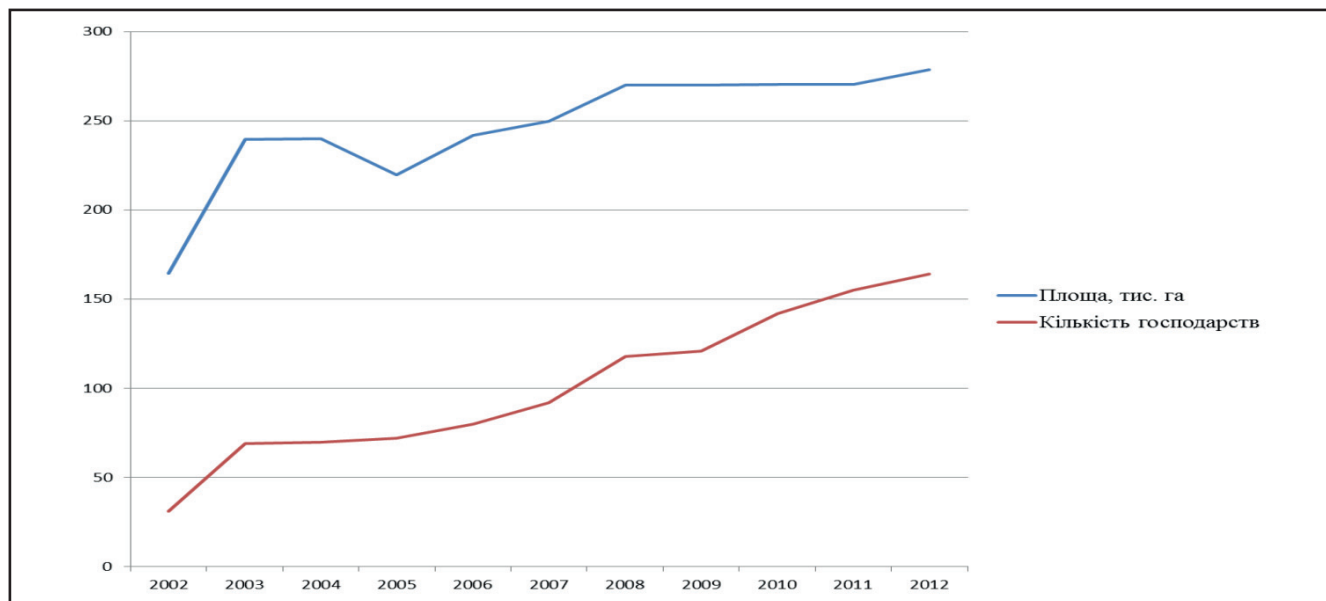

Рисунок 1. Площа сільськогосподарських угідь в Україні, сертифікованих у відповідності до органічних стандартів, га

* Джерело: побудовано автором за даними IFOAM.

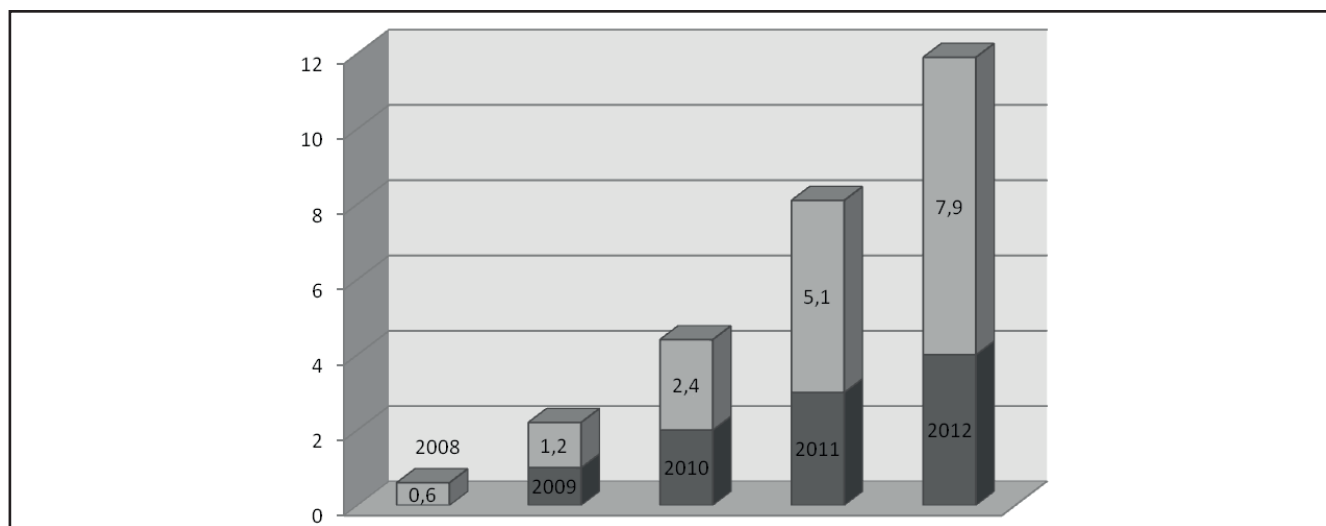

Рисунок 2. Обсяг внутрішнього ринку органічної продукції в Україні, млн. євро

* Джерело: побудовано автором за даними IFOAM.

– різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до десятків тисяч гектарів ріллі.

Дослідження Федерації органічного руху України свідчать, що сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватися з 2006–2007 років, склавши в 2008 році 600 тис. євро, у 2009 році – 1,2 млн. євро, у 2010 році – 2,4 млн. євро, в 2011 році – 5,1 млн. євро, а в 2012 році – 7,9 млн. євро (рис. 2).

Висновок

Отже, органічне агровиробництво Нідерландів має досить потужну економічну базу на противагу українському, яке продовжує адаптуватися до вимог та принципів органічного землеробства. Для підвищення економічного потенціалу та досягнення максимальної економічної ефективності галузі слід впроваджувати наступні заходи: вводити абсолютне вето на використання хімічних засобів обробит-

ку ґрунту та культур, як у конвенційних аналогах землеробства; використовувати біодинамічні препарати як стимулятори екологічно чистого розвитку культур та тваринницького комплексу; забезпечувати ефективність меліораційних робіт; широко та ефективно використовувати енергозберігаючі технології; запроваджувати раціональну селекцію та насінництво; підвищувати інвестиційну привабливість тощо.

Список використаних джерел

1. Матеріали офіційного сайту Федерації органічного руху України – [Електрон. ресурс], – Режим доступу: <http://organic.com.ua/>
2. Матеріали офіційного сайту IFOAM – [Електрон. ресурс], – Режим доступу: http://www.ifoam.org/organic_world/directory/Countries/Ukraine-Members.html
3. Можливості державної підтримки для розвитку органічного сільського господарства: досвід інших країн: спільний швейцарсько-український проект / [Іржі Урбан, Беате Хубар, Кароліна Дитр-

ва, Наталія Прокопчук, Тобіас Айзенрінг, Хельга Вілпер]. – К., 2013. – 122.

4. European Organic Farming Statistics – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.organic-europe.net.

5. Global organic farming statistics and news – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic-world.net>

6. Матеріали журналу Organic.Ua. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.ua/>

УДК336.232

Ю.І. ТУРЯНСЬКИЙ,

к.е.н., здобувач кафедри економічної теорії, Львівська комерційна академія

Деякі аспекти оподаткування прибутку підприємств

У статті з допомогою системного підходу розглянуто роль та сутність оподаткування прибутку підприємств. Систематизовано елементи, порядок нарахування та сплати податку на прибуток. Подано характеристику методів розрахунку податкової бази податку на прибуток. Проаналізовано динаміку суми і питомої ваги податку на прибуток у доходах бюджету, податкових надходженнях та ВВП України. Здійснено оцінку ефективної ставки оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: стягнення, податок на прибуток підприємств, державний бюджет, база оподаткування, фінансовий результат.

Ю.И. ТУРЯНСКИЙ,

к.э.н., соискатель кафедры экономической теории, Львовская коммерческая академия

Некоторые аспекты налогообложения прибыли предприятий

В статье с помощью системного подхода рассмотрены роль и суть налогообложения прибыли предприятий. Систематизированы элементы, порядок начисления и уплаты налога на прибыль. Приведена характеристика методов расчета налоговой базы налога на прибыль. Проанализирована динамика суммы и удельного веса налога на прибыль в доходах бюджета, налоговых поступлениях и ВВП Украины. Осуществлена оценка эффективной ставки налогообложения прибыли предприятий.

Ключевые слова: взыскание, налог на прибыль предприятий, государственный бюджет, база налогообложения, финансовый результат.

Y.I. TURIANSKY,

PhD, Researcher of the Department of Economic Theory Lviv Academy of commerce

Some aspects of corporate income tax

In this article, using a systematic approach, examined the role and nature of Corporate Income Tax. Elements, the order of calculation and payment of income tax are systematized. The characteristic methods of calculating the tax base of income tax. The dynamics of the amount and share of income tax revenue, tax revenue and GDP of Ukraine. The estimation of the effective corporate income tax rate are done.

Keywords: foreclosure, income tax, state budget, tax base, loss.

Постановка проблеми. Відновлення економіки України після світової фінансової кризи та кризових явищ наприкінці 2013 року і до сьогодні потребує значних фінансових ресурсів. Оскільки зовнішні запозичення на сьогодні є доволі недоступним методом мобілізації ресурсів, одним з ефективних методів наповнити державну казну залишається раціональна фіскальна політика, яка не лише повинна сприяти наповненню бюджету, а й стимулювати розвиток підприємництва. В даному контексті актуальним буде дослідження деяких аспектів оподаткування прибутку підприємств із виділенням напрямів майбутнього удосконалення.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематика оподаткування підприємств, формування ефективних механізмів стягнення податків та їх адміністрування є предметом дослідження багатьох вчених, серед яких відзначимо праці О. С. Абрамової [1], А.В. Гречко [2], А.І. Даниленка [10], Ю.Б. Іванова [3], І.А. Крисоватого [4], В.М. Мельник [6] та багатьох інших. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, присвячених даній проблематиці, на наш погляд, малодослідженими залишаються питання визначення ролі оподаткування підприємств у наповненні державного бюджету України на сучасному етапі, а також визначення ефективної ставки оподаткування.

Мета статі – окреслити теоретичні основи формування та стягнення податку з прибутку підприємств, оцінити роль даного податку в наповненні державного бюджету, а також визначити можливість зміни ставки оподаткування.

Виклад основного матеріалу. До запровадження чинного Податкового кодексу України оподаткуванню прибутку підприємств був притаманний сальдовий метод розрахунку об'єкта оподаткування, в основу якого було покладено зменшення валових надходжень на суму валових витрат, понесених не в зв'язку з продажем певного обсягу продукції (робіт, послуг), а за законодавчо визначений період часу, що дозволяло знижувати податкове навантаження на кінцевий фінансовий результат.

Починаючи з 2010 року для обчислення прибутку до оподаткування дохід від операційної діяльності збільшується на суму інших доходів та віднімається собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг і інших витрат [9]. Загальна характеристика і структурно-логічна схема податку на прибуток приведені відповідно на рис. 1, 2.

Нестабільність податкового законодавства у сфері прибуткового оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, неузгодженість фіскально-мотиваційних пріоритетів економічного розвитку спричинили